

„Църковен Вѣстникъ“

излиза всѣки петък
той има прѣвъ годината и три
приложения — по I книга отъ
4 печатни коли за всѣко
четиримѣсечие.

Годишната цѣна на „Църко-
венъ вѣстникъ“, заедно съ
триѣ приложения, за България
10 лева, а за странство 13 лева

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

—→ СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ ←—

СЪ ТРИ ПРИЛОЖЕНИЯ ВЪ ГОДИНАТА.

Абонаментътъ е годишенъ и
— всѣкога прѣдплатенъ. —

Всичко, относящо се до вѣст-
ника, се изпраща до админи-
страцията на църковенъ вѣст-
никъ* въ г. София.

За обявления се плаща за първи
пактъ по 20 ст. на редъ съ
гармондъ, за всѣко повторени
по 15 ст.

Неплатени писма не се при-
ематъ — ржжописи за седмичнитъ
издания не се повръщатъ.

Съдържание.

Послѣднитѣ черковно-национални движения прѣдъ ли-
цето на църквата и културата. — Д.

Нашитѣ мѣнастири. — П. Кузевъ.

Една отъ важнитѣ родителски задачи. — Н.

Опитъ за хронологичното излагане на евангелскитѣ
събития.

Белетристика: Клавдия Квинта.

Църковна и обществена лѣтопись: I. Вжтрѣшенъ отдѣлъ.

II. Външенъ отдѣлъ.

Послѣднитѣ черковно-национални движения прѣдъ лицето на Църквата и културата.

(Продължение отъ бр. 36)

Тѣзи народни движения, прошарени съ
буйства и изстѣпления, тласнахъ българ-
ската духовна и културна борба толкова
силно, щото тя смачка изъ пѣтя си всичкитѣ
прѣчки, прѣгради и окопи, издигнати и тур-
нати, било отъ патриаршията, било отъ са-
мото турско правителство, и най-накрай сти-
гна до своето благополучно свършване: из-
даването на царския ферманъ, чрѣзъ който
се признаваше съществуването на българ-
ската народностъ въ империята и възобно-
вяване отнетитѣ нѣкога черковно-духовни
права чрѣзъ създаването на института бъл-
гарската Екзархия. Послѣ едно душевно опо-
яване отъ радостъ за възтържествуване
на правото дѣло, българския народъ по сво-
ето вродено добродушие, по своята природна
благостъ, забрави всичко, опрости на всички
и отъ ново стана братолюбивъ и благъ къмъ
своитѣ съседни гърци. Мислѣйки другитѣ,
като себе си, той вѣрваше, че съ тоя царски
актъ борбата се свършва, и прѣдаде се на
мирна и тиха културна и ступанска работа.

Наистина изначало изглеждаше, че нече
вече да бжде прѣдизвиканъ българския на-
родъ къмъ подобни проявления, защото съ
царско позволение се свика въ Орта-Кьой
народенъ съборъ, който имаше да турне
основа на управлението на бжджщата Екзар-
хия. Нъ, не тѣй излезна. Съборътъ свърши

устава и го поднесе на правителството за
утвърждение и позволение да се избере Ек-
зархъ, съгласно царския ферманъ и новия
Екзархийски уставъ. И додѣто народния съ-
боръ се надѣваше за скорашенъ удовлетво-
рителенъ отговоръ, той бѣ изненаданъ съ
нови прѣчки отъ страна патриаршията и
нови козни на гърцитѣ.

Като чете човѣкъ тогавашнитѣ вѣстници
и види какви козни и интриги сж правила
елинскитѣ поданици гърци, по диктовката
на грѣцкото правителство, което всѣкога е
работило изъ подъ земята, прѣдъ цариград-
ския синодъ и какви насилия упражнявали
надъ патриарситѣ, като Софроний, и Антима,
дожда до едно ясно заключение: колко
слабо тая цариградска патриаршия е гледала
благоото на Православната Църква, а колко
яко е радѣяла за благоото на елинизма. Всич-
китѣ прѣговори, споразумѣния, интриги и
хитрости сж се съсрѣдоточавали около една
точка: да се ненакърнятъ интереситѣ на ели-
низма.

Тия интриги отново спрѣхъ редовния и
нормаленъ ходъ на църковния въпросъ, и
народа бѣ прѣдизвиканъ. По интригитѣ на
патриаршията уставътъ се не утвърждаваше
отъ правителството, българскитѣ прѣдстави-
тели се залѣгахъ само съ разни обѣщания,
а на първенцитѣ ни, които дѣйствувахъ отъ
името на събора прѣдъ правителството, се
поставяхъ примки и уловки на всѣка стѣпка.
Отъ друга страна въ провинцитѣ българ-
ския народъ се дразнѣше чрѣзъ разни прѣ-
дизвикателства. Завладѣхъ наново вълнения,
на които като реално изражение бѣше случ-
ката въ Цариградъ на 6 януари 1872 г., която
се счете тогава отъ всички „достойна за съжа-
ление, която щела да компромитира нашето дѣло
и щела да наскърби нашите приятели“. 1) Тая
случка — прѣважна по своитѣ слѣдствия е:
службата на нашитѣ владици въ българската
църква въ Фенеръ, принудени отъ народа.
И тогава по умѣренитѣ наши дѣйци не у-
добриха тая постѣпка на народа, нъ, вед-
нѣжъ станала, както тѣ, тѣй и всичкитѣ
други владици, които не учествуваха въ тая

(1) Рапортъ на г. Ристичъ, сръбски прѣдставителъ въ Цариградъ.

св. служба, приеха я за правилна и заедно съ нея приеха и послѣдствията. Нъ туй, нека го нарѣчемъ буйство на народа, което споредъ рѣшението на патриаршеския синодъ било нарушило дори и св. Канони, бѣ великодушно извинено, защото то бѣ грубо прѣдизвикано отъ самата пат. иаршия и даде окончателенъ край на борбата. Владичитѣ бѣхж отлжчени (17 януари) и заточени, (21 януари) нѣ послѣ грандиозната манифестация станала въ недѣля на 23 януари, каквато Цариградъ не бѣше никога виждалъ (защото бѣше чисто бѣлгарска) — тѣ бѣхж пакъ повърнати и за избирание на Екзарха позволение се даде.

Значи нашия народъ, въ своята духовно-културна борба на два пѣти е бивалъ прѣдизвикванъ и засталянъ да изневѣрва на себе си, т. е. на своето добродушие, на своята благодетелност и на своето търпѣние и да извършва проявленія, които безъ силни и груби прѣдизвикателства никога не би сторилъ — нѣ, както първитѣ, тѣй и вторитѣ проявленія днесъ сж извинени.

Отъ избиранието на първия Екзархъ, па до послѣднитѣ народни черковни движения се протака единъ периодъ отъ цѣли тридесетъ години. Какви събития се случихж, каква дълга и нескончаема редица отъ прѣдизвикателства се отправихж срѣщу нашия народъ и срѣщу нашата Църква, както отъ патриаршията, тѣй и отъ нѣйното духовенство па и отъ гърцитѣ — туй, макаръ много на кратко, е изложено въ статиитѣ ни подъ заглавие: „*Коректно и лоялно държаніе на Бѣлгарската Църква*“, обнародвани въ бр. 32 и 33 на тоя вѣстникъ.

Народитѣ не расжждаватъ, а само чувствуватъ; и, понеже, при чувствата се примѣватъ всекога една малка или голѣма доза (споредъ обстоятелствата и условията) отъ страсти — то, когато тия народни чувства дойдатъ въ движения, размѣтватъ се отъ страститѣ, и свършватъ съ буйства и изстѣпления. Такава е психологията на човѣка, такава е и народитѣ, безъ разлика на каква културна степенъ сж достигнали или стоягъ. Макаръ, че само съ нѣколко примѣри, защото за повече мѣстото не позволява, ние ще подкрѣпимъ горнитѣ положения.

Въ Америка, въ срѣдата на културнитѣ люде и християни, чувствата на тия люде се раздвижватъ по нѣкога до толкова и се примѣватъ съ такава доза страсти, щото отказватъ правото на съдилищата да рѣшатъ виновността на едно обвинено въ прѣстѣпление лице, нѣ тѣ самички го линчуватъ. Линчуванието т. е. саморазправа на тѣлпата съ набѣдено въ провинение лице, чието виновностъ не е още доказана — е варварски остатъкъ; нѣ ето той еществува и то въ срѣдата на единъ културенъ народъ.

Дуелитѣ — тоже остатъкътъ отъ срѣднитѣ варварски вѣкове, днеска сж осждени отъ културата и цивилизацията, нѣ ние всеки день чтемъ за станали дуели. И кой се дуелира? Селени ли? Не; всички сж интелигентни люде съ висока култура. И дуелиратъ се само, за да запазятъ своята оскѣрбена или накърнена честъ, а много пѣти и само за честолюбие.

Такава е душата на човѣка: море тихо; нѣ духналъ вѣтрецъ, и изведнѣжъ то се раздвижва изъ дѣно. Тая природа на човѣковата душа се неизмѣнява и отъ самата култура, както видѣхме по-горе, както ще видимъ по-долу.

Френската нация е тоже културна, нѣ и тя въ чувствата си и страститѣ си никакъ не стои по горѣ отъ другитѣ. Туй тя доказа нѣколко пѣти: веднѣжъ, когато италиянския кралъ, който отъ визитата си на императора изказа намѣрение да се върне прѣзъ Елзасъ-Лотрингия. Туй толко докачи чувствата на френската нация и се прѣдвиждахж такива движения, които много лесно можехж да бждѣтъ прѣвърнати въ изстѣпления ако кралътъ умно не бѣше отстѣпилъ — той не мина прѣзъ тия френски области, анексирани къмъ Германия.

Втори пѣтъ е, когато анархиста Казерио, италиянецъ, уби прѣдседателя на републиката. Макаръ съ злодѣянието на тоя грозенъ прѣстѣпникъ другитѣ италиянци да нѣмахж нищо общо, живущитѣ обаче въ франция италиянци бѣхж изложени на такива гонения и такива жестокости се извършвахж надъ тѣхъ, като да бѣхж всички съучастници въ това грозно убийство.

Въ Австрия живѣятъ и германци а германцитѣ сж тоже културна нация; нѣ и въ нея не намираме разлика въ чувствата и страститѣ; буйствата въ Инсбургъ срѣщу италиянитѣ, въ които биде пролѣтаи крѣвь и правния факултетъ разрушенъ отъ нѣмцитѣ; и буйствата въ Сажецъ (Saatz) срѣщу чехитѣ, въ които буйства бѣхж унищожени петдесетини къщи и паднахж убити толкова люде — доказватъ ещцата теория.

Туй е било, туй ще бжде въ всичкитѣ страни, въ всичкитѣ нации. Ето защо грижата на правителствата се състои въ това да гледатъ да отстранятъ и най-малкитѣ поводи за такива народни вълнения, защото, веднѣжъ настѣпятъ ли, тѣ сж стихийни. Всека нация е рѣка — отъ горѣ кристалъ бистра, а на дѣното утайка; размѣти ли се рѣката, утайката излезне отъ горѣ, и тя дава направление на течението, тя руши, тя опустошава, а кристалътъ погълнатъ отъ утайката се и не съзира дори. Ето защо правителствата трѣбва да правятъ, да струватъ, нѣ да могатъ да удържатъ, щото тая утайка да стои на своето мѣсто — на дѣното.

Капитанъ на корабъ, който не знае мѣстата съ подводни скали и не хае прѣдъ всичкитѣ симптоми за приближащата се морска буря — не е и не може да бѣде капитанинъ на корабъ.

Водачъ, който не знае всичкитѣ хайдушки пътеки въ планината и всичкитѣ засади и не хае прѣдъ посочената му опасност — не е водачъ; на овчаръ, който не знае скривалищата на хищнитѣ звѣрове, та да отстранява стадото отъ тамо — не може да му бѣдѣтъ повѣрени овци.

Дума ли е прочее за качества, които трѣбва да притежаватъ ония държавни мъже на единъ народъ, въ чийто рѣцѣ сѣ повѣрени сѣдбитѣ на народа, на държавата и отечеството.

Вълненията въ народитѣ сѣ отъ двѣ категории: еднитѣ избухватъ минутно и не могатъ да бѣдѣтъ прѣдвиждани; на такива вълнения сѣ подложени народитѣ съ горѣщъ темпераментъ. Другитѣ вълнения се приготвяватъ отъ цѣла редица събития и прѣдизвикателства, и за тѣхъ трѣбва само една капка. Тия послѣднитѣ могатъ да бѣдѣтъ прѣдвиждани и отстранени.

Нашитѣ послѣдни народни черковни движения бѣхъ отъ тая категория. Както спомѣнахме по горѣ, тѣ бидохъ продиктувани, наложени на народа отъ тридесетъ годишни прѣдизвикателства отъ страна на гръцката патриаршия, отъ страна на гърцитѣ, а особно отъ звѣрствата, които се вършатъ отъ двѣ години насамъ надъ беззащитнитѣ наши братия отъ гръцки разбойнически чети.

Тия народни движения, обаче можехъ да бѣдѣтъ прѣдотвратени, защото тѣ бѣхъ прѣдвидени и отъ ежедневная печатъ посочени, стига само да бѣхъ се взели мѣрки, за да бѣдѣтъ спрени, както прѣдизвикателствата тукъ въ княжеството, тѣй и звѣрствата въ турскитѣ области. Нѣ туй не бе сторено и вълненията дойдохъ.

Какво иска тоя народъ чрѣзъ тия свои движения?

— Да се спрѣтъ ония звѣрски неистовства и убийства надъ неговитѣ братия въ Македония и Одринско, които се вършатъ отъ гръцкитѣ разбойнически чети, да имъ се даде животъ спокоенъ и осигуренъ, и да се спрѣтъ прѣдизвикателствата срѣщу българитѣ, които гърцитѣ и гръцкото духовенство върши въ самото княжеотво. Какви бѣхъ побудителнитѣ причини, които го движехъ къмъ буйства и изстѣпления срѣщу гърцитѣ?

Омраза ли? — Не. Защото ние виждаме, че дори и въ samozабравянието си, народа не е пипналъ ни съ прѣсъ други гърци, освѣнъ ония нѣколцина, които ежедневно бѣхъ го прѣдизвиквали чрѣзъ своитѣ ругателства срѣщу нашия народъ публично и за които се

знаеше положително, че бѣхъ зимали живо участие въ устрояване на разбойнически чети за изтрѣбление на българитѣ въ турскитѣ области — такива субекти, каквито въ Ромъния наказватъ съ екстерниране изъ държавата, като съвършено врѣдни за Ромъния.

Отгмѣнение ли? Не, защото освѣнъ разрушенитѣ магазини, кръчми и къщи на сѣщи такива субекти, и освенъ линчуванието на адвокатина Малияди въ Пловдивъ, който уби момъка Мавродиева — ничие друго гръцко имущество не пострада, нити пъкъ стана друга кървава сцена. (За Анхиало ние не говоримъ, кждѣто пожарътъ и убийствата сѣ станали и отъ двѣтѣ страни и то по прѣдизвикателство на гърцитѣ по подстрекаелствата на гръцкия владика Василиосъ, както това е установило сѣдебното слѣдствие.)

Какво прочее е можало да раздвижи тоя миренъ, кроткъ и дружелюбивъ народъ и да го докара до подобно себезабравяние? — Дълбока горестъ, която той е изпитвалъ въ душата си, като бѣше нѣмъ зрителъ въ течение на цѣли двѣ почти години, какъ гръцки разбойнически чети изтрѣбляватъ неговитѣ братия, какъ палятъ цѣли села, какъ безчтѣятъ и убиватъ невини дѣвици и жени, какъ вадятъ очи на беззащитни селени и какъ звѣрски и мъченически убиватъ български свещеници. Ето тая горестъ е въпияла за удовлетворение, и чрѣзъ тия вълнения се уталожили врѣмено нейнитѣ болки.

Туй схванахъ много добрѣ, както дипломатитѣ на културна Европа, тѣй и изразителитѣ на общественото мнѣние.

Така, на меморандува на гръцкия патриархъ Иоакима до прѣдставителитѣ на великитѣ сили срѣщу тия антригръцки движения въ България, нѣкои отговорихъ „тѣзи движения въ България сѣ прѣдизвикани отъ злодѣйствата на гръцкитѣ андарты въ Македония срѣщу българитѣ.“

Сжщето почти мнѣние се изказа и отъ по голѣмата частъ отъ западния печатъ.

Като се вземе въ внимание нашето гробно мълчание, което пазихме прѣзъ цѣлия тоя периодъ отъ двѣ години убийства, пожари и други звѣрства надъ нашитѣ братя отъ страна на гръцкитѣ андарты, прѣзъ който периодъ макаръ народътъ въ княжеството и да стѣняше отъ горестъ и болки, нѣ никой не стори нищо, за да чуе вънкашния свѣтъ, че ние чувствуваме, и дълбоко чувствуваме тия неистовства надъ нашитѣ беззащитни братия; като се земе прѣдъ видъ, че и послѣпнитѣ народни вълнения самитѣ ние не ги оцѣнихме, а още ги и отрѣкохме, и като се има прѣдъ видъ и гръцкитѣ интриги, чрѣзъ които се стараехъ всѣчески да затъмнятъ истинския характеръ на тия движения — тогава чудно е, какъ прѣзъ тая тъмнина сѣ

можали да пробиятъ тия свѣтли лъчи въ европейската дипломация и въ западната журналистика. Види се, че праведната и страдалческа България я виждатъ само чужденците, до които не достига мрака на партизанскитѣ страсти.

Въ сжщитѣ вълнения народътъ си допустна още други волни на гледъ работи. Той на много мѣста прѣвзе грѣцки църкви и ги прѣименува.

Въпросътъ: чий сж и трѣбва да бжджтъ тия църкви е споренъ, и той може да бжде разрѣшенъ само отъ сждилищата. За насъ тоя въпросъ е много ясенъ. Ние имаме прѣдъ себе си такова едно свидѣтелство: . . . „Сжщо такова упорство показва тоя пастиръ (думата е за Пловдивския митрополитъ Хрисантъ) и за да се не въведе българскиятъ църковенъ езикъ въ църквитѣ на тоя градъ, които сж общо достояніе на тамошнитѣ многочисленни българи и малочислени грѣци, като казваше, че църквитѣ и училищата въ Пловдивъ принадлежатъ на грѣцитѣ. И тѣй българитѣ въ тоя градъ, ако и да сж по-мночислени отъ своитѣ грѣцки съграждани, исклучени изъ общитѣ църкви и училища, освѣнъ църквата свята Богородица, ради която грѣцкѣятъ печатъ въ обще и грѣцитѣ въ тоя градъ направиха толкова смжщеніе и шумъ, быдоха принудени да си съградятъ новы училища и църкви, когато грѣцитѣ *чрѣзъ пристрастното покровителство на Патриаршията освояватъ несправедливо до днесъ петъ църкви и други толкова училища съорждени съ обща изждивеніе* . . . Туй говорятъ нашитѣ Архиепери въ своето окръжно до всичкитѣ православни църкви, а тѣхно свидѣтелство е вѣрно и свято, защото въ тѣхнитѣ думи нѣма ни искра неистина и пристрастие. Значи, църквитѣ монастиритѣ и училищата въ Пловдивъ и другадѣ сж общи и на българи и на грѣци и трѣбвало би да бжджтъ разпрѣдѣлени съразмѣрно числеността на двѣтѣ народности. Пѣкога сж били всички въ грѣцки рѣцѣ, защото, както видѣхме, цѣлото православно население е минавало за урумъ милети; нѣ отъ какъ българитѣ се събудихъ отъ своя исторически сънъ, справедливо е да имъ се повърне туй, което е тѣхно, което е градено съ труда и изждивеніето на тѣхнитѣ дѣди и бащи. Живата Христова Църква рѣшава въпроса: кому ще принадлежи единъ домъ Господенъ или едно просвѣтително завѣденіе. Въ много наши градове е имало грѣцки църкви защото градското население тогава се грѣчяло; днеска, когато туй население вече се пробудило и съзнало своята националностъ, могатъ ли да иматъ морално и юридическо правонѣколко още заблудени сѣмейства грѣцки да владѣятъ туй, що е достояніе на цѣлото население. Въпросътъ слѣдователно за отнетитѣ

Църкви и Монастири е много ясенъ, нѣ туй трѣбваше отдавна да бжде оформенъ чрѣзъ надлѣженъ сждебенъ актъ. Туй се не стори макаръ че тридесетъ години нашия народъ иска да стане туй разпрѣдѣление на църквитѣ монастиритѣ и училищата съгласно морала и правдата. Като неговиятъ гласъ не бѣ чутъ, той си приобрѣти самичакъ онуй което е дѣдино и бащино му. Правъ ли е, туй ще рѣшжтъ сждилищата. Въ тоя въпросъ обаче ние не можемъ да одобримъ по никакъвъ начинъ едно скрѣбно и неблагочестиво явление. Думата ни е за скжсванието на черковно-богосужебнитѣ грѣцки книги и прѣименуваніето на църквитѣ.

На нѣкои мѣста на редъ съ другитѣ буйства народътъ си е позволилъ да скжса църковнитѣ книги. Туй е святотатствено. Богослужебнитѣ книги на който езикъ и да сж писани, тѣ сж свети и заслужаватъ нашето уважение и религиозно почитание. Наистина грѣцитѣ въ своите буйства срѣщу българитѣ и българската църква много пжти непощадижъ и българскитѣ черковни книги. нѣ ние не трѣбва никога да прѣминаваме тоя прѣдѣлъ. Трѣбва да помнимъ думитѣ на Господа Христа, съ които бѣхме озаглавили тая си статия.

Сжщо неблагочестиво дѣло е и прѣименуваніето на Църквитѣ. Свв. Пророци, Апостоли, мжченици, преподобни и други богоугодници, които сж били удостоени отъ Бога съ вѣнеца на святостта, не принадлежжтъ на никаква народностъ: тѣ сж общи на Св. Православна Църква и сж ходатаи прѣдъ Бога за всички православни Християни. За да увековечимъ тѣхната свята паметъ, освѣнъ празникитѣ, установени отъ Св. Православна Църква, ние посвѣтjаваме на тѣхното име извѣстни храмове правимъ ги храмови покровители. Туй посвѣщеніе става още при полаганіето на основнитѣ камъци съ особена черковна обредностъ, придружена съ Св. служба, молитви и пѣснопѣния.

Да промѣнимъ отпослѣ името на тоя храмъ, т. е. неговия храмови празникъ е дѣло неблагочестиво.

Освѣнъ това, съ промѣняваніето храмовитѣ имена на църквитѣ, ние оскрѣблjаваме и паметта на титоритѣ на тия църкви, т. е. паметта на нашитѣ дѣди и бащи, които сж основали, и настояли около съгражданието на тоя домъ Господенъ.

Поради това ние най-настоятелно канимъ благочестивитѣ християни и настоятели църковни на такива църкви да повърнатъ първитѣ храмови имена на всички прѣименувани църкви.

При тия порицания и прѣпорѣжки, ние присъединjаваме нашитѣ най-искрени съвѣти да бжджтъ въ бжджще избѣгавани по-

добни буйства, а особно святотатствени буйства, които компромитиратъ доброто име на нашия народъ прѣдъ културния свѣтъ. Днеска ние сме извинени, нъ утрѣ при повторени буйства ние ще бждемъ жестоко осъдени, безпощадно осъдени.

„Нъ, ето гърцитѣ правятъ нови неистовства надъ нашитѣ братия; ето ново варварско, не християнско дѣло извършено въ селото Смилево — ще ни кажатъ. И праведно възражение; нъ ние ще отговоримъ: нека гърцитѣ вършатъ тия звѣрства — всичкитѣ лоши слѣдствия отъ тия звѣрства ще се струпа върху тѣхъ, защото споредъ пророка: „който сѣе беззаконие, ще пожъне погубелъ, защото дѣлата му сж язва, която ще сломи самия него.

Нашия народъ нека има твърда вѣра въ Бога, че тѣзи неистовства надъ нашитѣ беззащитни братия нѣма да траятъ още дълго време: близъкъ е тѣхния край. Беззаконитѣ ще погинатъ съ шумъ отъ своитѣ собствени беззакония, а правдата Божия ще побѣди: надъ измѣненитѣ области въ Турция ще свѣтнатъ лъчи отъ любовта Божия, отъ братство и равенство, и тоя измѣненъ народъ съ нови сили ще трѣгне изъ пѣтя на своето духовно развитие и на своя културенъ прогресъ. Съ тия думи искахме да завършимъ настоящата статия, обаче новото прѣдизвикателство, което гърцитѣ направихъ на българския народъ чрѣзъ звѣрствата си въ селото Смилево, ни продиктува за трети пѣтъ да се обърнемъ съ молба и къмъ правителството.

Нашиятъ народъ е кротъкъ, миренъ и дружелюбивъ, и не тѣй лезно се подава на буйства, изстѣпления и враждебности. Запазете го отъ прѣдизвикателства; недѣйте допускатъ да се разиѣтва кристалната бистрота на нашия народъ чрѣзъ неговата утайка, т. е. чрѣзъ страститѣ. Сега, когато гърцитѣ съ своитѣ неистовства въ Смилево доказахъ че изтрѣблението на българския народъ въ турскитѣ области е една адска система, демонски скроена отъ турци и гърци, и сатанински се прилага, издигнѣте високо и яено гласътъ на България. Къмъ великитѣ сили съ една учтива, нъ достойнитвена нота, като изброите всичкитѣ жертви и жестокости, извършени отъ грѣцкитѣ андарты, обявете ясно и категорически, че ако тия неистовства се не спрѣтъ, Вие, като българско правителство, и още конституционно, мѣчно може да отговаряте за събитията, които могатъ да се развиятъ и съ които мира на балканитѣ не ще може да бжде запазенъ. Съ друга нота до Турция ясно и категорически явете, че тия неистовства немогатъ да ставатъ, ако се не поддържатъ отъ властитѣ; напомнете ѝ че, ако се желае добро добро и мирно съсѣдство, тя трѣбва неза-

бавно да спрѣ тия звѣрства, и на българитѣ да се даждъ сжщитѣ права, каквито законитѣ на империята гарантиратъ на всичкитѣ други народности и религии.

Съ трета ноти се обърнете и къмъ самото грѣцко правителство, като му докажете, че грѣцкитѣ андарты се изпращатъ изъ Атина. Ако наистина въ Атина искатъ да живѣятъ съ България въ миръ, и приятелски, трѣбва да прѣкратятъ тия нахлувания. Въ противенъ случай, България ще бжде принудена да погледне на Гърция като на неприятелка и къмъ нея ще земе таква мѣрки, каквито ѝ продиктуватъ нейнитѣ интереси и благо на народа.

Това е единия пѣтъ.

Ако той се укаже задрѣстенъ, тогава потърсѣте другъ.

Обърнѣте се къмъ народа, и тоя народъ, съ своятъ бистъръ умъ, съ своята жизнена сила, съ своята каленостъ въ мѣжитѣ и борбитѣ, ще знае да ви посочи другъ по-правиленъ пѣтъ.

Недейте унива. Правдата Божия е на страната на българския народъ, слѣдователно и Божията помощъ нѣма да бжде отлъчена отъ неговитѣ и Вашитѣ начинания.

А Църквата, която всекога е била неотлъчно съ своето паство — българския благочестивъ народъ, ще напѣтствува съ своитѣ молитви и благословения всеко дѣло и начинание за благо на Вѣрата, за прѣуспѣванието на народа и културата. Д.

Нашитѣ манастири.

Велика е ролята, която манастиритѣ сж играли въ нашето недавшно минало.

Въ полутъмната атонска келия най-рапо закрѣя идеята за миналата българска слава; оттамъ излѣзе бѣлобродия онзи старецъ, който даде мощенъ тласкъ на нашето духовно събуждане.

Ние нѣмаме намѣрение да разправяме историята на нашитѣ манастири, но ще прѣлистимъ само страницитѣ на свѣтлата епоха, прѣзъ която искритѣ прѣснати отъ манастирскитѣ келии, пламнаха въ пожаръ, който обхваща отвредъ нашата родина.

Първитѣ пионери за духовната пробуда на българщината бѣха монаси; манастиритѣ сж най-старитѣ училища за националното свестяване на българитѣ.

Загнездени въ балканскитѣ усой посрѣдъ разкошнитѣ скутове на дивната природа, манастиритѣ останаха до нѣйдѣ незасегнати отъ опустошенията, на които бѣ излъжена българска земя. До манастирската тишина долитаха само слабиятъ отекъ на стенанията, отъ които трѣпваха сърдцата на старцитѣ, лицата имъ блѣднѣха прѣдъ страданията народни, а тѣхнитѣ умове мечтаеха за недалечната бѣднина. . . .

Нѣкогашнитѣ български монаси не бѣгаха отъ живота — напротивъ, тѣ отнасяха въ манастирското уе-

динение нецѣвталитѣ пѣпки на тоя животъ и ги оглеждаха въ съкровениѣ гѣнки на душата си, за да дадатъ прѣврасенъ цвѣтъ.

Потикътъ на монаситѣ намѣри съчувствие въ съзнателнитѣ български умове; светлината, разсѣяна отъ келийтѣ, озари клѣтничкитѣ хижи на полузабравения българинъ. Това дарува на народа ни църковна самостоятелност, национална свѣсть и възбуди въ него високи идеали.

Още не бѣха млъкнали разпритѣ на църковната борба, не бѣха затихнали ликуванията отъ побѣдата, когато българскитѣ синове се развълуваха отъ пламенната проповѣдь на новъ пророкъ.

Монастирътъ роди единъ отъ найвеликитѣ български — Левски. Прѣзь разтозитѣ на монастирскитѣ стени Левски виждаше теглилата на своя народъ, чуваше проявлятията на злочеститѣ робе, и душата му се терзаше. Въ нощнитѣ бдѣния Богъ му откри истинския пътъ, по когото той трѣгва, безъ да се колебае.

Размърда се тогава заспалиятъ духъ, окопити се силата, която не хаеше отъ вѣкове, и породи движението за свобода и независимостъ.

Монастиритѣ подкрѣпиха нашето освободително дѣло. Тѣ бѣха прибѣжище за гоенитѣ апостоли на свободата, въ тѣхната тишина се разпѣваха бунтовни пѣсни, тамъ се огласяваше немирната българска младежъ въ започнатата борба противъ вѣковния тиранинъ.

Монастиритѣ възпламеняваха народния ентузиазмъ и съ това написаха въ историята си думи, които навѣки ще прѣдизвикватъ сърдечната признателностъ на всѣки родолюбивъ българинъ.

Нашитѣ монастири достигнаха върха на своята слава, постигнаха пълното разцвѣтяване на развитието си и паднаха.

Много монастири бидоха съсипани отъ азиатскитѣ кървожадници и стѣрчатъ имъ днесъ останкитѣ като зинали рани отъ нашето минало. Пошаденитѣ монастири пѣкъ трѣгнаха къмъ самоволна погибель.

Слѣдъ бурята настанахъ тихи дни на забрава и покруса: подъ тежестта на новото врѣме монастирскитѣ сгради се рушеха, а килитѣ тѣнѣха въ мракъ и запустѣние. Имотитѣ на скромнитѣ братя бидоха обрѣчени на разорение; градинитѣ имъ обрастнаха съ буренъ и трънѣ, нивята и ливадитѣ станаха пущинаци. Между монаситѣ се появиха людие, които далече отстояха отъ нѣкогашнитѣ си учители.

Монастирската слава се затъмни отъ грозни поругания. Светитѣ обители станаха мѣста за разходки и удоволствия, вахханалии и буйства. Днесъ по-отбраната частъ отъ нашето общество отива въ монастиритѣ, за да прѣвара по-весело лѣтнитѣ горещини. Като за срамъ на българското минало, стѣнитѣ на свещенитѣ сгради, които неотголе се огласяха отъ горещи молитви за народната добротчина, днесъ ехтятъ отъ безграмотнитѣ пѣсни на веселата младежъ.

„Новиятъ“ животъ нахѣлта въ монастира и започна да изкушава монаха. Нашитѣ монаси се намѣриха прѣдъ едно печално явление, което трѣбва да трогва всѣки истински християнинъ.

Врѣмената на старото монашество, като че на гледъ минаха, обаче както монашеството, тѣй и монастиритѣ още не сж изгубили своето значение, даже вѣщо

повече — днесъ тѣ бихъ разширили влиянието си. Днешниятъ животъ е по-жестокъ отъ едноврѣмения, за това и жъртитѣ му сж по-многобройни. И днесъ има злощастници, които се нуждаятъ отъ монастирския покой, за да добиятъ душевна утѣха. Изобщо монастиритѣ могатъ да бѣдѣтъ гостоприемни приюти за всички клетници за людската неволя, които немилостивиятъ животъ изригва изъ урвата си. Па и заради великитѣ услуги, що принесоха монаситѣ и монастиритѣ на народа ни, ние не бива да гледаме безучастно тѣхното загивание, да трѣпимъ безчестieto и светотатството съ тѣзи наши светини.

Положението на нашитѣ монастири и монашеството може да се подобри съ много срѣдства, отъ които посочваме по главнитѣ.

Прѣди всичко ние трѣбва да издигнемъ нашето монашество, като го прошариме съ млади учени и енергични монаси. Четвъртъ столетниятъ свободенъ животъ бѣ достатъченъ, за да отвѣди такива людие; тия иноци ще въздѣйствуватъ да прѣстанатъ ежбитѣ, крамолитѣ, завистята па и алчността на нѣкои наши иноци.

Освѣнъ това, всички ония, които сж приели на себе си иноческия подвигъ, трѣбва безъ друго да прѣкаратъ въ нѣкое братство, а кандидатитѣ на епископскитѣ санове, да бѣдѣтъ натоварени съ управляванието едно извѣстно врѣме на нѣкой монастиръ и монастирско братство. Защото, който ще бѣде повиканъ да управлява епархия, трѣбва да се научи какъ се управлява монастиръ и монастирско братство.

Направимъ ли това, нека се погрижимъ за урѣдбата на св. обители, които трѣбва да станатъ истински мѣста за молитви и покаяние, жилища на благочестieto и смирението.

Вдѣхнете въ сърдцата на монаситѣ христовата любовъ, подканете ги къмъ благословения трудъ, който изпѣжда изкушението и убива празномислието, за да прѣвѣрнатъ монастиритѣ въ цвѣтущи градини. Българскиятъ монахъ трѣбва да се въодушевява винаги отъ примѣра на своитѣ славни учители, които живѣха братски по между си и задружно работѣха общата своя земя.

Монастирскитѣ огради трѣбва да затварятъ за всѣкиго, който търси мѣсто за суетни забави. Полека-лека ние трѣбва да попрѣчимъ пътя на онези, що идатъ въ монастиритѣ, за да задоволятъ глупавото си любопитство и грѣшнитѣ си похоти, защото доста сж вече гаврензята съ божитѣ домове.

Въ България има много монастири, които биха станали отлични духовно-просвѣтителни центрове, отрадни жилища за недѣгавитѣ хора — жертва на нещастieto и петимни за братска обичъ и състрадание. Монастирътъ може да бѣде и приютъ за бездомнитѣ сираци, които безжалостното общество тика къмъ порока и прѣстѣпленieto.

Освѣнъ това, съ монастирскитѣ добрѣ уредени ступанства ние можемъ да научимъ нашия селенинъ какъ Богъ възнаграждава стократно този, що се труди надъ земята му.

Нашето желание да видимъ по-скоро монастиритѣ ни уредени, прѣвѣрнати въ спасителни мѣста, въ приюти, па и въ училища. Само когато св. обители прѣстанатъ да бѣдатъ мѣста за удоволствия и пиански оргии,

когато въ тѣхнитѣ килии прѣбжда смиреннето, дѣвствеността и благочестието, само тогава тѣ ще станатъ живи паметници на миналото си величие.

Тая истина трѣбва да затрогне сърдцето на всѣки свѣстенъ българинъ.

П. Кузевъ.

Една отъ важнитѣ родителски задачи

Много е тежка задачата на родителитѣ, защото на тѣхъ прѣдстои трудното дѣло да възпитаватъ дѣцата си — бѣдѣщитѣ наши граждани и граждани въ правитѣ пѣтица, които водятъ къмъ добротѣта, къмъ *добродетельта*. Обаче, за да могатъ нашитѣ родители да възпитаватъ правилно дѣцата си, изисква се. тѣ сами да бѣдѣтъ добрѣ възпитани. Само добрѣ възпитанитѣ родители ще възпитаватъ такива обществени членове, които ще сѣ снабдени съ желѣзни ризници за трудната, но велика свѣтовна борба. Единъ народъ може да прогресира само тогава, когато *доброто възпитание, добрия характеръ и добродѣтелиши сѣ девизътъ на членовѣтъ, които съставляватъ тозъ народъ*. Това е свършено вѣрно, защото, ако прѣгледаме свѣтовната човѣшка история, ще видимъ, че Римъ завладе цѣлиятъ свѣтъ само съ велики граждански добродѣтели. Въ тѣзи именно врѣмена сѣществуваха великитѣ римски родители, които се гордѣха съ чедата си, като базваха, че тѣ сѣ тѣхнитѣ най-голѣми богатства. А пѣкъ тоя сѣщи Римъ пропадна тогава, когато римскитѣ родители издрѣбнѣха и порочитѣ въ тѣхъ се смѣтаха за добродѣтели. Въ такъвъ случай римскитѣ родители дадоха недостойни граждани, които не само че изгубиха славата на отечеството си но и него изгубиха ва винаги. Така бѣ и съ други народи, които днесъ нѣматъ нищо друго, освѣнъ археологическо значение.

Его какво голѣмо значение иматъ родителитѣ не само за своитѣ чедата, но и за цѣли общества, за цѣли народи. И не може друго яче и да бѣде, защото първото и най-важното за обществото училище е *сѣмейството, въ което учителитѣ не сѣ други, освѣнъ самитѣ родители — мжжѣтъ и жената*. Тѣ даватъ добро или лоше възпитание на такива сѣщества, които всички безрасѣдно поглѣщатъ и отъ които послѣ лошето мжчно може да се прѣмахне, тѣй — като *навикътъ е втора натура у човѣка*, казва педагогътъ Русо. Въ такъвъ случай на младежитѣ трѣбва да се угазватъ само добри навици, а отъ лошитѣ трѣбва да се пазятъ, като отъ утровни змии.

Не трѣбва ний родителитѣ да учимъ само чедата си на това и онова, па да вършимъ противното, защото нѣма да успѣемъ при възпитанието. Ние ще можемъ да възпитаваме само тогава, когато указваме *възпитателенъ примѣръ, т. е. когато ние сами вършимъ сѣщото, което искаме да вършатъ и нашитѣ дѣца*. Не е възпитателно да глѣчимъ дѣцата си, гдѣто не ходатъ въ черква, не се молятъ Богу и пр. пр., а ний сами не вършимъ това. Въ такъвъ случай нашитѣ дѣца ще видятъ нашето лицемерие, и ще станатъ и тѣ такива, а това е лошо възпитание, което е осѣдено отъ религията. Проче е, за да бѣдѣтъ членовѣтъ на нашата държава добри и нравствени, отъ което да зависи и

нейниятъ прогресъ, изисква се да бѣдѣтъ религиозни а като такива, ще дадатъ добро възпитание и на нашитѣ младежи — бѣдѣщитѣ граждани и граждани. А това, както споменахъ и по-рано, може да се постигне само съ *възпитателенъ примѣръ*. И какво по-високо и по-хубаво отъ религиозноти възпитание, градено на нравствени начала, които пѣкъ сѣ основата на всѣко добро възпитание.

Дванадесетѣтъ Божи заповѣди ни учатъ на такава висока нравственостъ, която трѣбва да бѣде поглѣната всѣцѣло отъ нашитѣ сърдца. Какво по-велико отъ това — *да обичаме Бога, който е сътворилъ свѣта, човѣка и всичко, и ближните си*.

Първитѣ четири заповѣди Божи:

1. Азъ съмъ Господъ Богъ твой; да нѣмашъ други богове, освѣнъ мене.

2. Не си прави кумиръ и всѣко подобие на нѣщо, което е горѣ на небето, и което е долу на земята, и което е въ водата подъ земята; да не имъ се кланяшъ, нито да имъ служишъ.

3. Не произнасяй името на Господа Бога Твоего на пусто.

4. Помни сѣботния день, та да го светишъ. Шестъ дни работи и свърши въ тѣхъ всичкитѣ си работи, а седмия день сѣбота (почивка) да бѣде на твоя Господъ Богъ, и въ тся день да не работишъ нищо.

Съ горнитѣ четири заповѣди се опрѣдѣлятъ длжноститѣ на човѣцитѣ къмъ Бога. Пазимъ ли ги свето, ние ще бѣдемъ запазени отъ всичко, което може да подкопа най-вишата ни любовь къмъ Всевишния, къмъ великиятъ нашъ Творецъ.

Другитѣ шестъ заповѣди, а именно заповѣдитѣ:

5. Почитай баща си и майка си, за да ти бѣде добрѣ и да живѣешъ много години на земята.

6. Не убивай.

7. Не прѣлюбодействувай.

8. Не кради.

9. Не свидетелствувай лъжливо противъ ближния си.

10. Не пожелавай жената на ближния си. Не пожелавай дома на ближния си, нито имота му, нито слугата му, нито слугинята му, нито вола му, нито кое да е негово добиче, и нищо, което е на блажния ти.

Послѣднитѣ шестъ заповѣди Божи, отъ петата до десетата влючително, опрѣдѣлятъ длжноститѣ на човѣка къмъ ближния му.

А кои сѣ ближнитѣ на човѣка? — Неговитѣ ближни сѣ: *родителитѣ, учителитѣ и всичкитѣ човѣци*. Като така, ние трѣбва да обичаме всичкитѣ човѣци, като имъ не правимъ това, което не искаме и намъ да го правятъ, но имъ правимъ това, което желаемъ да се прави и на насъ. Его защо и нашата любовь къмъ ближниятъ трѣбва да бѣде висша и свѣга.

„Обичай Господа Бога твоего отъ всичкото си сърдце, и отъ всичката си душа, и отъ всичкитѣ си помисли, и ближния си, като самъ себе си,“, е казалъ самъ Исусъ Христосъ, когато започналъ да проповѣдва учението си. Послѣ той е продължилъ: „Въ тѣзи заповѣди се намира цѣлиятъ законъ и Пророцитѣ“.

Съ тѣзи свой думи, Исусъ Христосъ поставя *любовта за основа на цѣлата наща нравствена дѣятелностъ*.

Въ такова направление трѣбва да работятъ родителитѣ между младото поколение, като развиватъ помежду тѣхъ съ собственъ възпитателенъ примѣръ добритѣ навици, които уякчаватъ любовта къмъ Бога и ближниятъ.

Родителитѣ трѣбва да се грижатъ за своитѣ сѣщи рожби, не само въ сѣмейството при сѣмейното възпитание, но и тогава, когато възпитането на чедата имъ се повѣри на други лица. Тѣ трѣбва да слѣдятъ дали и другитѣ възпитатели на чедата имъ възпитаватъ въ сѣщото направление — *въ любовь къмъ Бога и къмъ ближния.*

Ако съгледатъ тѣ, че другитѣ възпитатели не възпитаватъ въ сѣщото направление, но даже и подкопаватъ любовта къмъ Бога и къмъ ближниятъ, родителитѣ иматъ пълно право да протестираатъ противъ такова отклонение отъ истинското възпитание. Тѣ трѣбва да възпитаваатъ чедата си само тамъ, гдѣто съ възпитава въ любовь къмъ Бога и ближниятъ, защото такова възпитание е най-правственото и само чрѣзъ него ще възпитае и въздигнемъ крѣпкъ морално и физически народъ, само такъвъ народъ, който ще може да осъществи своитѣ национални задачи.

Н.

Опитъ за хронологичното излагане на евангелскитѣ събития.

(Споредъ Форара, Е. Станфѣга, Мунка, Киперта и др.)

Би било лекомислено да се прѣдполага, че благоувѣствуванитѣ отъ евангелиститѣ събития нѣматъ вътрѣшна свързка и съставляватъ явления случайни, зависящи отъ въвкъшни обстоятелства, каквито се срѣщали въ жизнения пѣтъ на Великия Учителъ. Дѣлото по посланничеството на Сина Божи не е могло да се извърши иначе, освѣнъ по прѣдначертанието на прѣмждрото Провидение и се насочвало споредъ божия планъ къмъ цѣльта на изкупванието на човѣшкия родъ чрѣзъ мъченишката смъртъ на Кръста. Грижата за систематичното излагане великитѣ събития трѣбвало е да се струва на първитѣ избранници Исусови далечъ не съществена. Недостѣпнитѣ до тогава за човѣшкия умъ истини, имъ се прѣдставявали за прѣдѣлъ между царството на мрака и царството на вѣчната Свѣтлина, изгрѣла надъ човѣчеството. Такива насочвания наврѣме, като: „въ днитѣ на Ирода“, или „случи се въ една отъ Сѣботитѣ“, или „приближаваше се празникътъ на безкваснитѣ хлѣбове“, „шестъ дни прѣди пасхата“ и т. н. се считали достатъчни за цѣльта на тѣхното повѣствување. Ако самитѣ ученици и апостоли, които живѣли въ непосредствено общение съ Исуса само посредствомъ притчи и гатанки се прониквали отъ учението Му и само около послѣднитѣ дни на земния Му животъ взели да усвояватъ и да познаватъ всичката дълбина на Неговата проповѣдь, то другитѣ съврѣмени писатели, язичникитѣ, що живѣли вънъ отъ страната, осветена отъ стѣжикитѣ на Богочовѣка (освѣнъ Иосифа Флавия, като родомъ Иудеянинъ) и до които, може би, само по околни пѣтица, дохождали смѣтни извѣстия за необикновенното явяване на единъ човѣкъ и за вършенитѣ отъ него дѣла въ нищожната провинция на Мала-Азия — могли само инстинктивно де съдятъ за значението на извършеното въ Иу-

деа, тѣй или иначе да изказватъ своитѣ възглѣди и не виждали нужда да вписватъ въ аналитѣ числото, мѣсецитѣ и годината на това или онова събитие, долѣтѣло до тѣхния слухъ.

По тая причина, едва слѣдъ двѣ хиляди години почти, въ наше врѣме, хронологията имъ и послѣдователността съставляватъ прѣдметъ на изслѣждане, задача, окончателния отговоръ на която е напрѣдъ, въ бъдащето по-вече или по-малко отдалеченъ. Но ученитѣ изслѣдователи захващатъ да дохождатъ до убѣждение, че рѣшението на въпроса е достижимо и полагатъ за това не малко усилия.

Иудейскитѣ народъ е живѣлъ двойкъ животъ: религиозенъ и граждански и тѣхната религиозна година се различавала отъ гражданската Първата почяала прѣзъ пролѣтѣта, а втората подиръ шестъ мѣсеци, или първиятъ мѣсець на левититѣ билъ седмиятъ граждански и се наричалъ *нисанъ* (Исх. XII, 1, 2): „И каза Господъ на Мойсея и Арона въ земята Египетска, рече: Тоя мѣсець да ви бѣде начало на мѣсецитѣ, да бѣде той пръвъ. . . . Нисанъ съотвѣтствувалъ на половината на мартъ и първата половина отъ априлъ (приблизително). Ето названията на слѣднитѣ мѣсеци: 2-ятъ църковенъ и 8-ятъ граждански билъ *Иаръ* (априлъ — май), 3 — 9 *сиванъ* (май — юний), 4 — 10 *тамузъ* (юний — юлий), 5 — 10 *абъ* (юлий — августъ), 6 — 12 *елулъ* (августъ — септемврий), 7 — 1 *тишри* (септемврий — октомврий), 8 — 2 *мархешванъ* (октомврий — ноември), 9 — 3 *кислевъ* (ноември и декември), 10 — 4 *тсбетъ* (декември — януарий), 11 — 5 *шебатъ* (януарий — февруарий), и 12 — 6 *адаръ* (февруарий — мартъ). Тѣ всичкитѣ били лунни, продължавали се 29 и половина дни (29 дни, 12 часа, 44 минути и 3 секунди), слѣдователно, по-къси отъ нашитѣ. Който първъ заблѣлъ лунниятъ сърпъ въ лжитѣ на заходящото слънце — бързалъ да обади на синедриона; синедрионътъ, споредъ установения обредъ, провъзгласявалъ отъ тоя моментъ първия денъ на новия мѣсець. При облачно или лошо врѣме новолунието е могло да бѣде незаблѣзано, тогава привършвалиятъ се мѣсець се продължавалъ до тридесетия денъ, вечерта на който вече задължително се почвалъ първия денъ на новия мѣсець, защото наблюдаванетоъ кога ще се появи новолунието е било вече бѣзцѣлно. Въ първия случай мѣсецьтъ се считалъ *непълненъ* (нечетенъ), въ втория — *пълненъ* (четенъ). Мѣсецитѣ и денонощията, слѣдователно, се захващали вечеръ и двадесетъ и четири часа на деня се броели отъ заходъ — слънце пакъ до заходъ, а не отъ дванадесетъ прѣзъ ноцъ, както у насъ. Годината, значи се състояла отъ 12 мѣсеци съ по 29 или 30 дни; такива, каквито у насъ съ по 31 денъ, нѣмало. Оказвало се въ края на годината недостаткъ, който се попълнвалъ отъ синедриона искусствено, съобразно състоянието на температурата и врѣмето на жътвата. Трѣбва да се заблѣжи, че спорѣдъ закона Мойсеевъ, празникитѣ се ранполагали, тѣй да се каже, къмъ земледѣлческитѣ периоди; така, Пасхата трѣбвало да съвпада съ началото на жътвата, Петдесетница съ свършека ѝ, празника на Шатритѣ (колитѣ) се захващалъ слѣдъ събирането на плодетѣ и всички полски произведедия. Споредъ Талмуда, отъ втората половина на *тишри* (септемврий — октомври) въ продълже-

ние на два мѣсеци се произвеждали посѣвитѣ, слѣднитѣ два мѣсеца (т. е. отъ втората половина на *кислевъ*, цѣлия *тебатъ* и първата половина на *шебатъ*) се считали зимни, по нататъкъ, въ сѣщия редъ, двата слѣдующи — край на зимата, слѣдъ туй правила жътва, два мѣсеци — лѣто и двата послѣдни — ваканция, почивка. Ячменикътъ зрѣялъ прѣди всичкитѣ други храни; за това, първиятъ църковенъ мѣсець нисанъ трѣбвало да съвпада съ началото на жътвата на ячменика; ако въ край на послѣдния църковенъ мѣсець, *адаръ*, врѣмето бивало хладно, ячменикътъ не зрѣялъ още, жътвата трѣбвало да се чака около два мѣсеца — сиведрионътъ прибавялъ къмъ годината тринадесети мѣсець — *веадаръ* (втори адаръ); тогава числото на днитѣ въ годината достигало повѣкога до 384. Ясно е сега, колко труности се изпрѣчватъ за сравнителното врѣмеизчисление.

Пасха, споредъ закона, трѣбвало да се започне непременно на 15 нисанъ и се празнувала седемъ дни. Петдесетница — въ петнадесетия день слѣдъ 16 нисанъ. Ако тоя мѣсець и слѣдующия, иаръ, били непълни, то петдесетница се падала на седмото число на *сиванъ*; ако и двата били пълни — на петото, ако ли единиятъ пълень, другиятъ непълень — на шестото. Очевидно, всячко зависѣло отъ случайности, а това съставлява, разбира се, страшна бъркотия за изчисляването. Ще прибавимъ още, че денонощията се дѣлѣли, както сега, на двадесетъ и четири часа. Нощта се дѣлѣла на четири части: 1-та бѣ 6 до 9 ч. — вечеръ, 2-та отъ 9 — 12 — дълбока нощъ, 3-та отъ полунощъ до 3 — пѣне на пѣтела, *електрофание*, 4-та отъ 3 до 6 — сутринъ *прои*; нашиятъ седемъ часа вечеръ се считалъ първи отъ нощта, седемъ сутринята — първъ отъ деня; деветъ сутринъ — третия отъ деня. „Бѣше третия часъ и разпаха Го“ (Марк. XV, 25) Пладнѣ — шестия часъ. „А въ шестиятъ часъ нападна тъмнина и трая до деветиятъ часъ“ (Марк. XV, 33) т. е. до три подиръ пладнѣ.

(слѣдва)

Белетристика.

Клавдия Квинта.

Исторически разказъ отъ Е. Малсовъ.

край.

Въ не по-малко отъ половинъ часъ всички до единъ били разкъсани. Стотина робове, въоръжени съ дълги остри желѣза вкарали звѣроветѣ пакъ въ клеткитѣ. Кжсоветѣ отъ тѣлата на нещастниците били изнесени, арената изчистена и постлана съ прѣсенъ пѣськъ . . .

Перпетуа и Антоний завѣли въ обширното подземие, което се намѣрвало подъ арената. Тамъ наредъ съ клеткитѣ на звѣроветѣ, били гардеробната и оръжейната стаи за глadiatorитѣ и помѣщенията за театралнитѣ машини, устройството на които било доведено до съвършенство въ това врѣме. Разпоредителътъ на игритѣ обяснилъ на Антония, че него съ жена му ще ги заведатъ на арената и ще пустнатъ върху тѣхъ лъвъ, тигъръ и биволъ. . . . Ако той сполучи да се отбрани и тритѣхъ пѣти, то на него и на жена му ще имъ дарятъ живота и свободата.

Когато Антоний чулъ тия условия, неговото сър-

дце се нашпнило съ надежда. Слѣдъ половинъ часъ антрактъ, въ което врѣме повече отъ зрителитѣ уничижили донесения съ себе си обѣдъ, игритѣ отъ ново се почнали. Тълпата съ нетърпѣние чакала новото зрѣлище. Тѣ знаели, въ какво то ще се състои, и всѣкой говорилъ за красотата на младата християнка, мжжътъ на която три пѣти шѣлъ да се срѣща съ диви звѣрове. Раздали се грѣбни гласове, и при гробовното млчание на необозримата тълпа, изъ дълбочината на арената бавно се подигнала скалата. Върху нея полулѣжишкомъ стояла свързаната Перпетуа. Прозрачна бѣла дрѣха покривала нейното тѣло, главата ѝ се украсявала отъ златенъ, съ драгоценни камени вѣнецъ; по рамената ѝ се расипвали дългитѣ и прѣкрасни коси. . . . Изъ тълпата се разнесълъ шопотъ. Такава красота и младостъ трѣбвало само слѣдъ единъ мигъ да стане плячка на кръвожеднитѣ звѣрове. . . . Съжаление ли възбуждала нещестната въ многохилядната тълпа? О, не, не съжаление, но обхваналъ я интересъ къмъ прѣдстоящата борба на младиятъ човѣкъ, облѣченъ въ златна ризница и блѣстящъ мечъ въ рѣка, за да защити чудната красавица. Ще сполучи ли да спаси жена си? Какво ново, възбуждающе нервитѣ зрѣлище! „О, колко е добъръ, Цезарь, като доставя на народа такава радостъ! . . . Цезарю, народътъ ти те поздравлява!“ Хиляди рѣцѣ се протѣгали по направление къмъ императорската ложа, въ която стоялъ Цезарь, който гледалъ равнодушно съ своитѣ уморени очи на групата долу въ арената. Него не възбуждала прѣдстоящата кървава игра; нищо въ свѣта, въобще, не могло да възбуди притѣпенитѣ му нерви.

Отново мрътва тишина въ амфитеатра, отново дълга, страшна минута, и знакъ съ кърпа отъ императорската ложа. Съ дивъ ревъ изсочилъ на аръната единъ исполински лъвъ. Антоний пристѣпилъ нѣколко крачки напредъ и запазилъ задъ себе си Перпетуа. Неговата рѣка тѣй твърдо стиснала блѣстящия мечъ, като че билъ сраснатъ съ него.

Бавно се приближавалъ лѣва. На десетина крачки отъ скалата той се спрѣлъ. Чуло се глухо рѣмжение; звѣрътъ ударилъ съ опашката си по земята съ такава сила щото пѣськътъ се прѣскалъ на всички страни. И ето, безъ да отмахне очи отъ своитѣ жертви, лъвътъ се прострѣлъ по цѣлата си дължина на земята, и като се приготвилъ за скачане почналъ да пѣлзи като змия по арената. Ето. . . .

Но какъвъ е този шумъ въ императорската ложа? Тамъ било силно движение. Цезарьтъ се наклонилъ далечъ задъ балюстрадата.

— Това е тя, Клавдия Квинта! Тя е весталката, прѣстѣжницата прѣдъ олтаря на богинята! Назадъ лѣва! По-скоро, по-скоро! Тя не трѣбва да бѣде умъртвена! Страшно ще отмжстятъ боговетѣ за смъртъта на весталката! Да се зарови жира въ земята! Отстранете лѣва!

— Весталката, весталката Клавдия Квинта! шумяла тълпата.

Хиляди гласове викали:

— Назадъ лѣва! робове, по-скоро!

Късно. . . . Царьтъ на пустинята нѣма нищо общо нито съ императора, нито съ народа; той не се плаши нито отъ гнѣва на всевишния, нито отъ яростта на боговетѣ.

Една скачка, — и той е на скалата. Единъ ударъ съ могъщата си лапа, — и Перпетуа се потърколила мъртва на земята, облѣна въ кърви. Другъ ударъ повалилъ Антония, който побързалъ да ѝ се притече на помощ. Петдесетъ въоръжени робове едва успѣли да върнатъ звѣра назадъ въ клетката.

* * *

Народътъ негодувалъ, той се страхувалъ отъ отмъщението на богинята. Всички старания да съживятъ бившата весталка били бѣзуспѣшни. Нейната чиста душа оставила разбитото тѣло и хвърнала тамъ, дѣто императорската властъ не достигала. Антоний така също билъ мъртавъ. Легкага смъртъ, безъ мъчение, отървала и двамата отъ яростта на цезаря и народа, и въ това врѣме, когато робоветъ прибирали труповетъ, душитъ на мъченицитъ се носѣли въ тихото недостъпно за скръбта лоно, за което тѣ мислили и мечтаели още въ живота си.

А за могъщия Римъ билъ вече близъкъ часа, когато на неговата напита съ кръвъ и проклетие земя, трѣбвало да се яви новъ миръ — не на мрака и смърта, но на правдата, свѣтлината и живота!

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛѢТОПИСЬ.

Внтрѣшенъ отдѣлъ.

Пловдивскиятъ митрополитски изборъ. Както бѣхме съобщили въ миналиятъ си брой, тѣхни Високопрѣосвѣщенства св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. г. Василий и Търновский г. г. Антимъ бѣха заминали за Цариградъ като делегати на св. Синодъ при произвеждане на каноническия изборъ за пловдивски кириархъ.

На 8 того тоя изборъ е билъ произведенъ, и отъ двамата кандидати, получивши при послѣднитъ епархийски избори висшегласие, е билъ избранъ за канонически пловдивски кириархъ Негово Високопрѣосвѣщенство бившия Скопский и до сега управляющия св. Ловченска епархия *Митрополитъ Максимъ*.

Заболѣлъ архиерей. Отъ нѣколко дни насамъ Високопрѣосвѣщениятъ бившия Пловдивский Митрополитъ г. г. Натанаилъ, послѣдствие напѣднала възраст, доста чувствително е заболѣлъ. По негово желание той билъ приобщенъ съ св. Христови тайни.

Съгласно нарежданieto на Св. Синодъ, Високопрѣосвѣщениятъ Софийски Митрополитъ г. г. Партений завчера е заминалъ за Пловдивъ, за да утѣши боледующия тамъ иерархъ.

Сръбскитъ учители въ Столицата. Учителитъ отъ сръбнитъ училища въ Сърбия дължаха едно посѣщение на нашитъ учители. На 10 т. м. пристгнаха въ столицата ни около 130 души сръбски учители. Приемътъ, който имъ се направи отъ страна на нашето учителство и софийското общество, бѣ извънредно радушенъ, защото отъсждъ се чувствуваше, че това посѣщение има за цѣль да обближи просвѣтителитъ и възпитателитъ на двата братски народа — а отъ тукъ, да се въадѣйствува и за обближението на самитъ народи.

Прѣвъ врѣме на прѣстояването на гоститъ държа се въ голѣмия салонъ на „Славянока Весѣда“ и една конференция, на която се обмисляха сръдствата за опознаването и обближението на сърби и българи. На речената конференция е била взета слѣдната резолюция:

Учителитъ, сръбски и български, проникнати отъ идеята че сждбинитъ на двата сѣсѣдни и едвоплѣмenni народи, както въ миналото, така и въ сегашното врѣме, сж въ такава взаимна зависимостъ, щото сждествуването на тия народи, като самостоятелни исторически цѣлости, е немислимо, освѣнъ въ тѣсенъ политически и икономически сюзъ, —

счита за свой нравственъ дългъ, да поготвя младото поколение въ посока къмъ окончателно духовно и политическо обединение на сръбския и българския народи

За постигането на горнята цѣль, като програма, сж наредени слѣднитъ тѣчки:

I. Необходимо е да се изучава историята и географията на двата народа въ тѣсна взаимна връзка, също така и евиктъ и литературата имъ.

II. Прѣпоръчваме на съответнитъ правителства да изпращатъ всѣка година по двама учители отъ различнитъ гимназии на командировка за изучаване страната въ училищно отношение, но винаги въ свързка съ цѣлокупния животъ на страната. Тия учители, когато се звърнатъ въ отечеството си, задължаватъ се да държатъ бесѣди прѣдъ ученицитъ.

Сждитъ учители сж кореспонденти на сюз. органъ. Тѣ ще присждествуватъ по покана на управителното тѣло на сюзоза, и ще взиматъ участие въ засѣданиято на управителния сждѣтъ.

III. Печатнитъ органи на учителството отварятъ отдѣлъ, въ който ще се помѣстятъ всички мѣропрания, що се взематъ по учебното дѣло въ двѣтъ страни.

VI. Учителскитъ сюзози отъ двѣтъ страни свикватъ общи конгреси по редъ въ всѣка отъ столицитъ. Въ тѣхъ се четатъ реферати и се взематъ общи рѣшения, които засѣгатъ главната цѣль: обединението на двата народа по сръдствомъ училището.

V. Съ сръдствата на двата учителски сюзоза се издава сборникъ, въ който задължително се печати една студия върху нѣкой забѣлжителенъ дѣецъ отъ двата народа или върху нѣкой въпросъ, който засѣга главната цѣль.

VI. Въ общитъ конгреси всѣки сюзозъ изпраща еднакво число делегати. Дѣлегатитъ иматъ право да гласуватъ и да отхвърлятъ правенитъ прѣдложения. Въ разискванията на конгреса могатъ да взематъ участие и членове отъ мѣстната организация, но безъ да иматъ право на гласъ.

VII. Да се устрояватъ по-често ученически екскурсии отъ едната страна въ другата, да се размѣнятъ ученици прѣвъ лѣтната ваканция и да се сждѣтватъ послѣднитъ да водятъ прѣписка помежду си.

VIII. Прѣпоръчва се на правителствата да изпращатъ по двама стипендианти по историко-филология, въ замѣна, въ Софийския и Бѣлградския университети.

IX. Конференцията искава желание, щото въ учебната книжнина и въ прѣполаванията, както въ основната, така и въ сръдната школи, да се избѣгватъ всѣкакви тенденции, които всѣватъ умраза между двата братски народи.

X. Членоветъ на организациитъ се задължаватъ да сждѣйствуватъ за взаимно разпространение и набавяние въ библиотекитъ книги и списания отъ сѣсѣдната литература.

Гоститъ, съ придружаващитъ ги наши учители, сж посѣтили и Духовната Семинария. Посрѣщнати сж били отъ учителитъ и възпитателитъ на семинарията, при което семинариститъ сж пѣли прѣвтствията „добрѣ дошли“ и „живно“.

Сложена била въ семинарската трапеаза една скромна, но прилична закуска, прѣвъ врѣме на която ректорътъ на семинарията е държалъ прѣвтствена рѣчь. Въ рѣчьта си той посочилъ на любовта и единението, които трѣба да сждествуваатъ между двата славянски народи, ако заедно съ постарата си сестра — Русия — искатъ да изпълнятъ своята историческа и културна роля.

На рѣчьта на Негово Високопрѣподобие ректора отговорилъ отъ страна на сърбитъ единъ учителъ отъ сръбската Духовна Семинария.

Подиръ закуската гоститъ били разведени изъ помѣщенята на семинарията, като останали извънредно доволни, както отъ задушевния приемъ, тѣй и отъ добрата и модерна наредба на семинарията ни.

Нови Хртстиански Православни Братства. Както съобщава издаващиятъ се въ Чирпанъ в. „Нова Дума“, на 8 того въ Нова-Загора се състояло събрание на благочестивитъ новоагорски хртстиани, въ което се е разисквало върху основанието на едно православно хртстианско братство въ Нова-Загора. Мнозина духовни и мирски лица съ голѣма ра-

достъ и готовностъ посрѣщнали инициативата и наказали желание да бждатъ членове на бждещето братство. Цѣльта на братството щѣла да бжде какъто и на другитѣ основани до сега по другадѣ братства.

Православни братства скоро щѣли да бждатъ открити и въ селата: Меричлери, Али-Паша и Мурсалково (Чирпанска околия).

Външенъ отдѣлъ.

Възнаграждението на духовенството въ Сърбия. Както съобщава „Вестник Српске Цркве“, въ Сърбия е билъ подигнатъ въпросътъ за постоянно възнаграждение на духовенството отъ държавни срѣдства. Законопроектътъ за това билъ вече съставенъ и одобренъ отъ архиерейския съборъ и държавния съвѣтъ. Въ скоро време щѣла да бжде прѣдставенъ на разглеждане и отъ скупщината. На 21 юний кралъ Петръ приелъ на аудиенция редактора на органа на свещеническия съюзъ „Вестник Српске Цркве“ — Протоиерея Алексея Илича и му обѣщавалъ да се погрижи за колкото се може по-скорошното осъществление на законопроекта. „Моето горѣщо желание е, казвалъ кралътъ, да се освободи духовенството отъ тѣзи крайни унижения, на които то се излага заради издрѣжката си, и като получи едно достатъчно възнаграждение, да може всецѣло да се отдаде на светото си призвание“.

Въ това отношение нашитѣ условия много не се различаватъ отъ сръбскитѣ. И за у насъ могатъ буквално да се приповторятъ думитѣ на кралъ Петра. Защото, и у насъ свещенството, за да осигури само простото си съществуване, често е принудено да се излага на крайни унижения. И у насъ въпросътъ е достатъчно назрѣлъ и отъ църковно и отъ обществено гледище. Но, види се, България, въ нѣкое отношение, още ще си остане при българскитѣ, а Сърбия — при сръбскитѣ условия.

Статистика на Далматинската Църква; новия Бокоцотски епископъ. Управлението на далматинската епархия е издало „Отчетъ на православната далматинска и истрийска епархия за 1905 год.“ Задаръ 1906. Отъ тоя отчетъ се вижда, че епархията е имала 80.842 души и 11.279 дома, раздѣлени на 55 енории и петъ протопресвитерства (архиерейски намѣстничества). Манастири въ епархията е имало 3. Числото на свещеницитѣ е 73, отъ които 26 монашествующи. Църкви е имало 83. Въ отчетната години къмъ православието се обърнали 15 души, а отъ православието сж отстъпили 23-ма. Богословското училище въ Задаръ се е намирало подъ върховното управление на извѣстния каноничъ Прѣосвещенія Никодимъ Милашъ, и имало 6 учители и 35 ученици.

Съ императорски указъ отъ 21 юлий на мѣстото на починалия Герасима Петровича за Бокоцотски епископъ е билъ назначенъ членътъ на Задарския епархиаленъ Духовенъ съвѣтъ Архимандритъ Доситеи Иовичъ. Това назначение е било прието съчувствено отъ мѣстното православно население. Архимандритъ Доситеи се родилъ на 16 октомври 1856 година въ Дринишъ. Образованието си е получилъ въ задарската гимназия и послѣ това — въ задарското богословско училище. Нѣколко време послѣ свършването си е билъ енорийски свещеникъ. Послѣ смъртта на епископа Кнежевича въ 1890 год. той врѣмено е управлявалъ Далматинската епархия. Хиротонията на новоназначения епископъ ще бжде извършена прѣзъ сегашния мѣсець отъ Буковинско-Далматинския Митрополитъ Владимиръ Репта и отъ задарския епископъ Никодимъ Милашъ.

Юбилеятъ на японския православенъ архиепископъ Николай. На 12 юлий (н. ст.) т. г. въ Токио билъ отпразднуванъ 25 годишния отъ ржкоположенieto въ епископски санъ юбилей на архиепископа Николай, началникъ на руската православна духовна мисия въ Япония. Послѣ молебствието, въ което взели участие 28 православни свещеници японци, и 10 дякони, отаритѣ и млади възпитаници на владиката поднели на Прѣосвещенія скъпо облачение, тъкано и изшитото въ Япония отъ православни ржцѣ. Въ отговоръ на това, Прѣосвещенниятъ произнесълъ благодарствена, дълбоко прочувствена рѣчь, въ която, вѣрвенъ на скромността си, той

оставилъ себе си настрана и споменалъ само за своитѣ помощници и за трудоветѣ имъ въ полза на великото дѣло за разпространението на християнството.

При началото на богослужението дошелъ и американскиятъ епископъ Макъ-Кимъ и съ благоговѣние достоялъ до края. Спрѣдъ неговото казване, въ Токио, дѣто живѣе вече 10 години, нѣмало човѣкъ, който да се ползува съ по голѣмо общо уважение въ народа, както Прѣосвещенниятъ Архиепископъ Николай.

Материалното осигурение на руското духовенство. На послѣдъкъ въ Русия е подигнатъ — и доста сериозно — въпросътъ за отчуждаването на земята, принадлежаща на частни богаташи, манастири, църкви и пр. въ полза на бѣдното трудяще се руско население. Прѣдъ видъ голѣмата възможностъ за отчуждението по законенъ начинъ на църковнитѣ земи, тоя въпросъ се подига прѣдъ духовенството съ още по-голѣма сериозностъ и острота. Защото, земята дава на руското духовенство, може би, не твърдѣ много, но се явява сѣ пакъ единъ отъ важнитѣ опособи за облекчението му отъ къмъ материална страна, и за забавата му отъ честитѣ унижения, при които то често попада вслѣдствие мизернитѣ цифри на таксата отъ извършванитѣ треби. И за това, би било още по-голѣма несправедливостъ ако духовенството се изоставише само на трѣбнитѣ такси. А това непрѣмено ще се случи, ако църковната земя се вземе отъ държавата безъ съответно възнаграждение. Но въ що ще състои туй възнаграждение? Рускиятъ вѣстникъ „Страна“ като разглежда тоя въпросъ, намира за дълбоко несполучлива мисълта за опрѣдѣляние на духовенството възнаграждение отъ държавната казна, както за това сж се изказали на много свещенически събрания.

„Издържанието на духовнитѣ лица, казва „Страна“ на срѣдства на държавата, т. е. призоваването имъ за държавни чиновници, е равностойно на окрѣпването на зависимостта на църквата отъ държавата, и на неизбежността, што религията да стане служебно оръдие на политиката. Неизчислимото количество на лъжи и страдания, които произтичатъ отъ тая оръзка на държавата съ църквата въ продължение на дѣлата европейска и руска история, сж направили за сярѣменото религиозно и политическо съзнание очевидна истината — за необходимостта на раздѣлата на църквата отъ държавата. Това е единъ отъ основнитѣ принципи на бждещата държава. Късогледно и безаумно е да се гледа да се върне хода на историята назадъ. А и нашата руска държавностъ е вече безвъзвратно прѣмѣстената отъ своя старъ фундаментъ. Да се мечтае за плата на духовенството, значи недостатъчно да се осмисли настоящето положение на църквата и религията de jure въ Русия. Да се осигурятъ съ държавна плата само служителитѣ на православната религия — не значи ли да се забравятъ и новитѣ закони за вѣротъримостта, и още повече неизбежния за насъ, може би, въ близко бждеще, принципъ на пълната свобода на вѣрата?.. Единствениятъ каноническо-нормаленъ и търпимъ, отъ точка зрѣние на новата държава, способъ за издържанието на служителитѣ на религията може да бжде осигуряванетоъ имъ отъ самото общество на вѣрующитѣ, отъ енорийската тѣхна каса, или тѣй, както умѣятъ да поддржатъ своитѣ наставници всичкитѣ свободни сектански църкви. Работата състои само въ една добра постановка на несвършеното у насъ мѣстно парично облагане и въ организацията на малката селска община съ всичкитѣ ѣ разнообразни финансови фуѣкции, а още по-добрѣ — въ образуванетоъ на особна енорийска каса, що рано или късно трѣбва да се случи, ако православието е неосъщно необходимо за населението“.

На туй тѣй радикално и отъ модернитѣ най-модерно разрѣшение на въпроса, органътъ на петербургската академия „Церковный Вѣстникъ“ (№ 35 т. г.) бѣлъжи, че тукъ не трѣбва да се забравя, какво и инославното духовенство въ Русия е обезпечено за смѣтка на държавата, и че отъ държавната казна получаватъ възнаграждение даже и еврейскитѣ равани и татарскитѣ мулли. И „незабразящитѣ закона за вѣротъримостта“, повидомому, съвсѣмъ не се възмущаватъ отъ тоя несправедливъ редъ, при който коренното руско православно население издържа късондзи, пастори, равани и мулли, а неговитѣ собствени духовни пастири се хранятъ

съпросия. Що се отнася опасенето, че ужъ възнаграждението отъ държавната казна щѣло да направи рускитѣ иереи държавни чиновници — то такова вървѣние показва, че тѣи мислящитѣ иматъ съвсѣмъ не високо мнѣние за пастирското служение, и изобщо за духовенството. Неужели пастирското служение на православния народъ е тѣи маловажно отъ *културна и държавна* гледна точка, че духовенството е длъжно да счита държавното възнаграждение не за справедлива награда, която заслужава дѣятелтъ, а само за мило стивъ даръ на правителството, за който то трѣбва да бѣде непрѣменно служебно орджие на неговата политика? И изужели тѣи малко е идеализмътъ въ духовенството, че въ случай на конфликтъ между религията и политиката, то непрѣменно заради възнаграждението си ще послуша властта по вече отъ Бога? Ние, казва „Церковный вѣстникъ“ не сподѣляме тѣзи опасения, и мислимъ, че унищожението на сегашния начинъ на издръжка снema отъ православното духовенство една отъ най-голѣмитѣ сплѣтености, що му прѣчатъ въ пастирската дѣйностъ. Досѣжно особната „енорийска каса“, за която говори в. „Страна“, „Церковный вѣстникъ“ мисли, че тоя начинъ за осигуряване на свещенството по идея е правиленъ, но кѣиъ какво ще доведе той на практика? Кой ще наблюдава за гостѣпленията въ тая каса? Ако това ще върши сама църквата въ лицето на причта или на енорийското настоятелство, то кой ще гарантира за редовността въ постѣпленията, и не ще ли се дойде въ края на крайщата къмъ съществующия порядкъ на нѣщата? Ако ли пъкъ тая работа ще се върши отъ държавната властъ, то не се ли дава и въ тоя случай въ рѣцѣтъ на послѣдната оный орджие за подчинение на религията подъ политиката, отъ което тѣи се боятъ въ случай че се въаприеме държавното възнаграждение?

Доклада на кралската комисиия за безпорядѣцитѣ въ англиканската църква. Въ Англия е публикуванъ докладътъ на „кралската комисиия за църковната дисциплина“. Тая комисиия е била назначена въ м. априлий 1904 год. по настояванието на протестанската партия, що се бори противъ въведанието на римо-католишки обрядности въ англиконската църква. Комисиията е изслѣдовала богослужебната практика въ 559 църкви и е дошла до заключението, че законътъ за богослужението не се съблюдава почти никждѣ. Отъ 34 вида отстѣпления, нѣкои като напр.: опрѣсноцитѣ, омиванияте на рѣцѣтъ, благословението на евхаристическитѣ дарове, съсжди и народа, звѣненieto въ врѣме на освещение светитѣ дарове, светата вода и пр. не противорѣчатъ прѣко на догматическото учение на англиканската църква. Но други, напр. литургията на преждеосвещенитѣ дарове, процесията на Тѣлото Христово съ светитѣ дарове, евхаристия безъ причастици, молитва съ призоваването на светиитѣ, почитанието на иконитѣ и крѣста — стоятъ въ явно противорѣчие съ туй учение. Причината за тѣзи отстѣпления комисиията вижда отчасти въ тѣснотата на закона за богослужението, който запрѣщава даже такива измѣнения, които произтичатъ отъ чувството на достоинството на богослужението и отъ уважение къ тѣ непрѣкъснатостта на църковното прѣдание, и отчасти въ липсата на административна и съдебна църковна дисциплина. Поради това, комисиията прѣпорѣчва веднага да се състави новъ зтъконъ за богослужението, който по-вече да е приспособимъ къмъ съврѣменнитѣ потребности, да се усили властта и надзора на епископитѣ и да се реформира създа.

Ново дружество съ цѣль да съдѣйства за сближенieto между англиканската и православна църкви. Въ едно отворено писмо, напечатано въ църковния вѣстникъ „Guardian“ и „Church Times“, м-ръ Фанисъ Клинтонъ съобщава, че нѣколко духовни и свѣтски лица, принадлежащи на англиканската и православна църкви, основали дружество подъ названието „Уния“ — на англиканската и вѣзточно-православна църкви“ (The Anglican and Eastern Orthodox Churches Union) съ цѣль 1) да съдѣйствува развою на взаимната симпатия, и взаимното разбиране и отношение; и 2) да поощрява дѣйствиа, подтикващи напрѣдъ дѣлто на съединението. Дружеството ще състои отъ дѣйствителни (membres) и опомогателни членове (associates) съ катагодиженъ вносъ единъ шеллингъ. Покана за встѣпване въ

дружеството ще бѣде изпратена не само на лица, които съчувствуватъ на древнитѣ вѣзточни християнски църкви, но и на вочки англикани и православни, що вѣрватъ въ това, че Господъ иска, штоо църквата и видимо да бѣде една. Прѣвъ настоящата есенъ дружеството мисли да публикува възванието си и да устрои общото си събрание въ Лондонъ.

Църковната борба въ Франция. Писмото на френскитѣ епископи, съобщава „Temps“, до свещеницитѣ и допасомитѣ не прибавя нищо къмъ прѣдишнитѣ манифестаци на волята на църквата. Епископитѣ се задоволяватъ да приематъ издѣло рѣшението на Папата; тѣ не сж търсили даже нови изрази за изражение мисълта на светия прѣстолъ: почти половината писмо е широкъ цитатъ отъ енцикликата. Френското обществено мнѣние сж изказва въ смисълъ, че енцикликата съвсѣмъ не е достатѣчна и че сж нуждни нови обяснения върху начина, съ който светия прѣстолъ се надѣва да продължи въ Франция съществуването на публичното богослужение вънъ отъ и въпрѣки закона. Публикуваното въ „Фигаро“ писмо не ни донася тѣзи обяснение. То е едно дисциплинарно и коренно присѣдинение. Вѣдността на изложенитѣ основания дава да се вѣрва, че епископитѣ не сж намѣрили нѣщо, което, ако не да осили, то поне да оправдае непримиримото поведение на Пия X.

Не може да се мисли за новъ аргументъ онова, което циркулярътъ казва за чл. 8-ий и въру грѣшката на процедурата, която се извърши прѣди сепарацията. Въсж съмнѣние, трѣбваше да се прѣговаря съ папата. Безъ съмнѣние камарата не направи добръ като внесе административната юрисдикция въ обикновенитѣ съдилища. Но тѣзи негодности можеха да се поправятъ при по-добра воля. Стигаше двѣтъ власти да се разбератъ съ единъ лояленъ опитъ. Не бѣше невъзможно да се намѣри претекстъ и срѣдство за особени прѣговори. Разрѣшението на бодливитѣ въпроси бѣше лесно постижимо. Човѣчеството е разрѣшило вече много по-komplицирани проблеми.

Ето защо двѣтъ страни не трѣбва да се обвиняватъ взаимно и да търсятъ примѣри въ миналото. Своеврѣменно ние се изказахме доста ясно, продължава авторътъ на статията, върху пунктветѣ, които визира писмото на епископитѣ. Нашитѣ съвѣти не се послѣдваха. Въмѣсто да обрѣщаеме вниманието на безплоднитѣ прѣумушества на нашата прѣвидливостъ, ние по-добръ ще направимъ да търсимъ срѣдства за поправяне на лошото и за избѣгване най-лошото. Ние на това мѣсто можемъ да дѣйствуваме само съ свойтъ мнѣния и настоявания. Когато по-рано ние казахме на правителството, че е търгнало по лошъ пѣтъ, така и сега ще кажемъ на управляющитѣ църквата, че сж избрали най-лошия. Практичнитѣ хора никога не трѣбва да избиратъ подобни пѣтища; не е забранено на епископитѣ да прѣдѣнятъ умно, вънъ отъ всѣкакви мистическа ексалтация, точното положение на католицизма въ Франция и истинскитѣ интереси на религиозния миръ. Единъ пѣтъ ние по-вече повтаряме, че религията всичко ще изгуби, ако се увеличи агитацията и ако политиката замѣсти дебатиранията. Нека френското духовенство размисли. То служи за играчка на антиреспубликанскитѣ страсти и даже на антифранцускитѣ страни. Колко епископи (подписващи впрочемъ) сж тѣкмо на нашето мнѣние!

Отъ друга страна, римскиятъ кореспондентъ на „Information“ съобщава, че папа Пий X е твърдъ доволенъ отъ рѣшението на послѣдния конгресъ на френскитѣ епископи. Мирнитѣ заявления на Бриана и Клемансо проивѣждатъ въ Римъ дълбоко впечатление и мнозина започватъ да вѣрватъ въ възможността на единъ *modus vivendi*. Този *modus vivendi* дежду Витикана и Франция относительно закона за раздѣлянето на църквата отъ държавата е твърдъ желателенъ за многочисленитѣ приятели на Франция между членветѣ на свещенната колония, които съ голѣма тревога следятъ успѣхитѣ на германското влияние въ Витикана. За това свидѣтелствува избирането на Вернца за генералъ на иезуититѣ. Ако това влияние продължи да расте, то ние ще видимъ какъ католическитѣ черкви ще се намѣрятъ въ рѣцѣтъ на Вилхемъ II. Държавнитѣ мъже на френската република трѣбва да прѣдотвратятъ тази опасностъ.